

TORAH OHR • PARSHAS SHEMOS • MAAMAR 3

ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם וגו'

« Et D.ieu lui dit : Qui a donné
une bouche à l'homme ? »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/torah-ohr/shemos/3/

1 ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם וגו'. להבין זה מ"ש משה לא איש דברים אנכי כי כבד פה כו'

«Et D.ieu lui dit: Qui a donné une bouche à l'homme?» etc. Pour comprendre cela: ce que Moché dit: «Je ne suis pas un homme de paroles», «car j'ai la bouche pesante», etc.,

ומה שהשיב לו הקב"ה מי שם פה כו' שהוא כולו מקשה וכי לא ידע משה זאת בתחלה מי השם פה לאדם.

et ce que le Saint béni soit-Il lui répondit: «Qui a donné une bouche», etc. — tout cela est difficile: Moché ne savait-il pas dès le départ qui donne une bouche à l'homme?

הענין יובן ע"פ הקדמה דהנה איתא בס' התמונה (בהקדמה לתמונה ג' דכ"ז כ"ט ל"א) שזה העולם הוא שמיטה שניה ולפניה הי' ג"כ שמיטה אחת שהיתה נמשכת ממדת החסד והשמיטה דעכשיו

La question se comprend à partir d'une introduction. Il est rapporté dans Sefer HaTemunah (dans l'introduction à Temunah 3, folios 27, 29, 31) que notre monde est la deuxième shemittah (cycle) et qu'avant elle, il y eut également une shemittah, qui procédait de l'attribut de 'Hessed (bonté); et la shemittah actuelle

(ר"ל שית אלפי שני דהוי עלמא וחד חרוב) הוא ממדת הפחד ולכן דרכיה חזקים וקשים ורעים כו'. דהיינו שהי' בה חורבן בית ראשון ושני כו'.

(c'est-à-dire les «six mille ans que le monde existe, puis un [millier d'années pendant lequel il sera] désert») relève de l'attribut de Pa'had (crainte); ses voies sont donc fortes, dures et mauvaises, etc. Autrement dit, c'est au cours de ce cycle qu'eurent lieu les destructions du Premier et du Second Temple, etc.

משא"כ בשמיטה הראשונה שהיתה ממדת חסד היתה העבודה באופן אחר וגם התורה הי' באופן אחר יעו"ש והיו רק טוב וחסד כו'

Il n'en va pas ainsi de la première shemittah, qui procédait de l'attribut de 'Hessed: le service divin (avoda) y était d'une autre nature, et la Torah aussi y était d'une autre nature (voir là-bas en détail); il n'y avait que bonté et bienveillance, etc.

כך דעת ס' התמונה ואחריו נמשכו המקובלים האחרונים לדון מזה שמוכרח להיות עוד חמש שמיטות אחר שמיטה זו כי צ"ל ז' שמיטות כנגד ז' מדות עליונות כו'

Telle est l'opinion de Sefer HaTemunah; les kabbalistes ultérieurs, à sa suite, en ont déduit qu'après cette shemittah, il devait nécessairement y en avoir encore cinq, car il doit y avoir sept shemittot, correspondant aux sept attributs supérieurs, etc.

(וכמ"ש שם בסה"ת) אבל האריז"ל פליג ע"ז במה שלמדו שצ"ל עוד ה' שמיטות וגם בענין מה שעוה"ז הוא שמיטה שניה עם היות דס"ל ג"כ כן.

(comme il est écrit là-bas dans Sefer HaTemunah). Mais l'Ari zal s'oppose à cela, en ce qui concerne leur déduction selon laquelle il devrait encore y avoir cinq shemittot; il s'oppose aussi à leur interprétation selon laquelle notre monde est la deuxième shemittah, bien qu'il soit lui aussi d'accord sur ce point.

ולכן פתחה התורה בבי"ת בראשית לומר שכבר היתה שמיטה א' ועכשיו היא שמיטה שנייה. אבל

Et c'est pourquoi la Torah s'ouvre par le beit de Berechit, pour indiquer qu'il y avait déjà eu une shemittah et que nous sommes maintenant dans la deuxième. Mais

פי האריז"ל דאין הכונה לומר שהי' עולם גשמי כמו עוה"ז דעכשיו עם שמים וארץ גשמיים ודצח"מ

L'Arizal explique que l'intention n'est pas de dire qu'il y avait un monde physique semblable au monde actuel, avec des cieux et une terre physiques, ainsi que les règnes minéral, végétal, animal et humain,

כי זה לא הי' רק בשמיטה זו דוקא לבד וענין השמיטה שהיתה לפני זו הוא ענין עולם התהו

car cela n'existait que dans cette shemitta-ci, et dans celle-ci seulement. Quant à la shemitta qui a précédé celle-ci, elle relève du Monde de Tohou (Chaos),

דהיינו ענין ז' מלכין קדמאין דתהו שמתו שהוא ענין ספירות רוחניי' כנודע וענין שמיטה דעכשיו הוא ענין עולם התקון שנעשה אח"כ (ועיין בלק"ת פי קדושים ובעמ"ה שער עולם התהו פמ"ו ד' כ"ה ע"א) וכנודע בכהאריז"ל:

c'est-à-dire qu'il s'agit des sept rois primordiaux (mal'hin kadmaïn) de Tohou, qui moururent, lesquels correspondent aux Séfirot spirituelles, comme on le sait. Quant à la shemitta actuelle, elle correspond au Monde du Tikoun (Rectification), qui fut créé par la suite (voir aussi Likkutei Torah, Parshas Kedoshim, et Emek HaMelech, Shaar Olam HaTohu, ch. 46, folio 25a), comme on le sait d'après les écrits de l'Arizal.

2 והנה שתי נשמות משמיטה הראשונה דהיינו מבחי' עולם התהו שלפני עולם התיקון ירדו ונמשכו למטה לשמטה שניה

Or, deux âmes issues de la première chemitta, c'est-à-dire du niveau du Monde de Tohou, qui précéda le Monde du Tikoun, descendirent et furent attirées vers le bas, dans la deuxième chemitta,

שהוא בחי' התקון והם חנוך ומשה דבחנוך כתי' ויתהלך חנוך את האלקי' לומר שכבר התהלך את האלקי' בשמטה הא'

qui est le niveau du Tikoun. Ce sont 'Hanokh et Moché. Car il est écrit au sujet de 'Hanokh : « Et 'Hanokh marcha avec D.ieu », ce qui signifie qu'il avait déjà marché avec D.ieu dans la première chemitta.

וכן במשה כתי' מן המים משיתהו. דהיינו משמטה ראשונה שהיא היתה מבחי' חסד הנק' מים.

Et de même, il est écrit au sujet de Moché : « C'est des eaux que je l'ai tiré (min ha-mayim meshishi-hu) » ; c'est-à-dire de la première chemitta, qui était du niveau de 'Hessed (bonté), appelé « eaux ».

3 ומשם משיתהו לשמיטה דעכשיו כו' ועיקר ירידתם לזו השמיטה הוא כדי לתקן העולמות כי הם שרשם גבוהים מאד יען היותם למעלה מבחי' נשמות דשמטה זו

Et de là, «je l'ai tiré» pour l'introduire dans la shemittah actuelle, etc. Leur descente dans cette shemittah a principalement pour but de rectifier les mondes, car leur racine est très élevée, puisqu'ils se situent au-dessus du niveau des âmes de cette shemittah.

דהיינו ששם נמצא הביטול הרבה יותר מאשר נמצא בשמיטה זו ולכן נאמר במשה ונחנו מה.

C'est-à-dire que là, l'annulation de soi (bitoul) est bien plus grande que dans cette shemittah. C'est pourquoi il est dit de Moché : «Et que sommes-nous?»

4 והאיש משה ענו מאד כו' וגם ראה שם נשמות גבוהות שלמעלה ממנו כמו חנוך למך כו'.

«Et l'homme Moché était très humble», etc. Il vit également là des âmes élevées, supérieures à la sienne, telles que 'Hanokh, Léme'h, etc.

ולכן ירדו לשמטה זו לתקנה ג"כ. שחנוך הי' קודם דור המבול שהיה העולם בתכלית השפלות כמ"ש קץ כל בשר בא לפני כו'.

C'est pourquoi elles descendirent dans ce cycle également, afin de le rectifier. En effet, 'Hanokh vécut avant la génération du Déluge, à une époque où le monde était au plus bas, comme il est écrit : «La fin de toute chair est venue devant Moi», etc.

ולכן ירד חנוך לזה העולם לתקן אותו שלא יחזור לגמרי לתהו ובהו. רק שיהי' מבול על הארץ לטהר הארץ וישארו נח ובניו קיימ' בתיבה.

C'est pourquoi 'Hanokh descendit dans ce monde afin de le rectifier et de l'empêcher de retourner entièrement au tohu va-vohou (chaos et vacuité). Il n'y eut qu'un Déluge sur la terre, pour purifier la terre, tandis que Noa'h et ses fils restèrent en vie dans l'arche.

אבל אם לא הי' חנוך הי' העולם חרב לגמרי ולא הי' נשאר אף נח ובניו. וכן משה ירד לגאול את ישראל ושיהי' מתן תורה על ידו כו'.

Mais, sans 'Hanokh, le monde aurait été entièrement détruit, et Noa'h et ses fils eux-mêmes n'auraient pas subsisté. De même, Moché descendit pour délivrer Israël et pour que le Don de la Torah se fasse par son intermédiaire, etc.

5 והנה ההפרש בין תהו לתקון ידוע בע"ח שהתהו לא הי' בחי' פרצופים רק העשר ספירות היו בבחי' נקודות ר"ל נקודת החסד נקודת הגבורה כו'.

Or, la différence entre Tohou et Tikoun est connue d'après Etz Chaim : Tohou n'était pas au niveau des partsoufim (configurations) ; les dix Séfirot étaient plutôt au niveau de points (nekoudot), c'est-à-dire le point de 'Hessed (bonté), le point de Guevoura (retenue), etc.

דהיינו שלא נתחלקה הספ' לפרטי פרטיות באורך ורוחב כ"א היתה נקודה א' בדרך כללי וקיצור מופלג זו חסד וזו גבורה כו'

Autrement dit, la Séfira n'était pas divisée en détails infimes selon la longueur et la largeur ; elle était au contraire un point unique, de façon générale et avec une extrême concision : ceci est 'Hessed et ceci est Guevoura, etc.

וגם היו הע"ס זה תחת זה שהיו מפורדים זה מזה שחסד הי' בפ"ע וגבורה בפ"ע ולא היו מתכללי' זה מזה (ולכן היו רק נקודות כו' דהא בהא תליא).

De plus, les dix Séfirot étaient l'une en dessous de l'autre, séparées les unes des autres : 'Hessed à part et Guevoura à part, et elles ne s'incluaient pas l'une dans l'autre (c'est pourquoi elles n'étaient que des points, etc., car l'un dépend de l'autre).

משא"כ עולם התקון הוא שנעשו הספ' בבחי' פרצופי' מחכמה נבנה פרצוף אבא ומו"ק פרצוף ז"א

En revanche, dans le Monde de Tikoun, les Séfirot furent constituées au niveau de partsoufim : de 'Hokhma fut construit le partsouf d'Abba, et des six extrémités (vav ketzavot), le partsouf de Zeir Anpin (les attributs émotionnels) ;

שהוא שנתחלקי הספיי בהתפשטו' לפרטי פרטיו' טפ"ט ובכל א' ראש תוך סוף וה"ח המגדילי' עד שנעשה רמ"ח איברים כו'

c'est-à-dire que la Séfira fut divisée, dans son extension, en détails infimes, neuf fois neuf, et que chacune comportait une tête, un milieu et une fin, ainsi que les cinq 'Hassadim (bontés) qui favorisent la croissance, jusqu'à ce que se forment 248 membres, etc. ;

וגם נעשה התכללות הספיי זו מזו והמשל לשני בחי' אלו יובן ג"כ בכחות הנפש שבגוף. שרמ"ח כחות הנפש מתלבשים ברמ"ח איברי הגוף. כח הראי' מתלבשת בעין.

et les Séfirot s'inclurent également les unes dans les autres. L'analogie pour ces deux niveaux peut aussi être comprise à partir des forces de l'âme dans le corps : les 248 forces de l'âme sont revêtues dans les 248 membres du corps. La force de la vue est revêtue dans l'œil,

6 וכח השמיעה באזן. וכח המעשה בידים. וכח ההילוך ברגלים כו'. ובחי' זו הוא ענין התפשטות והתלבשות כחות הנפש בכלים שהן האיברים.

la faculté de l'ouïe dans l'oreille, la faculté d'agir dans les mains et la faculté de marcher dans les pieds, etc. Ce niveau correspond à l'extension et à l'investissement des facultés de l'âme dans des réceptacles, qui sont les membres.

ועוד נמצא בחי' אחת הכוללת את כל פרטי הכחות המתחלקי' באיברים הנ"ל ומקפת עליהם מכל צד מראשו עד רגלו.

Il existe également un niveau qui englobe toutes les facultés particulières réparties entre les membres mentionnés ci-dessus et les entoure de toutes parts, de la tête aux pieds.

7 והיינו בחי' המחשבה של האדם כנראה בעליל שכאשר יכוה בצפורן רגלו תיכף המחשבה את הכאב

Il s'agit donc du niveau de la pensée chez l'homme : comme on le voit clairement, lorsqu'il se brûle l'ongle de l'orteil, sa pensée ressent aussitôt la douleur.

וכן כשירצה לנענע רגלו תתנענע תיכף ומיד שיעלה במחשבתו לנענע רגלו שמזה ראי' שהמחשבה ישנה ברגל ג"כ והיא שם בבחי' מקיף כו'.

De même, lorsqu'il veut remuer le pied, celui-ci bouge aussitôt, dès que lui vient à l'esprit l'idée de le remuer. Cela prouve que la pensée est également présente dans le pied, où elle se trouve au niveau de makif (englobant), etc.

והנה ענין התלבשות הכחות באיברים הוא משל לבחי' פרצופים דיושר שמתלבשי' בכלים כדוגמת פרצוף מוחין וזרועות כו'.

Or, l'investissement des facultés dans les membres est une analogie du niveau des partsoufim de yosher (la ligne droite), qui sont investis dans des réceptacles, à la manière d'un partsouf : l'intellect (mo'hin), les bras, etc.

(ובחי' התהו הוא בחי' עיגולים שהם בחי' מקיפים וזהו כמשל המחשבה כו') (ועיין ע"פ ויאמר מלך מצרים למילדות כו' שנתבאר ענין זה באריכות מענין עגולים ויושר)

(Le niveau du Tohou est celui des igoulim (cercles), qui sont des makifim (lumières englobantes) ; cela ressemble à l'analogie de la pensée, etc.) (Voir aussi le commentaire sur « Le roi d'Égypte dit aux sages-femmes », etc., où cette question est exposée en détail à propos des igoulim et du yosher.)

והנה לפי שביושר דתקון נתחלקו הספירות בפרטיות בבחי' פרצופים לכך נמצא בהם דבר חדש מעלה יתירה אשר לא היתה בעולם התהו בהיותן בבחי' נקודות זת"ז.

Or, puisque, dans le yosher du Tikoun, les Séfirot ont été divisées en détail, selon le niveau des partsoufim, on trouve donc en elles quelque chose de nouveau, un avantage supplémentaire qui n'existait pas dans le monde du Tohou, lorsqu'elles étaient au niveau de points, l'une sous l'autre.

והיינו מ"ש בס"י נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן. שיש מעלה בסוף מה שאין בראש. שזה לא נמצא בעולם התהו רק בעולם התקון מפני שנעשו בבחי' פרצופים.

C'est ce qui est dit dans le Sefer Yetsira : « Leur commencement est enchâssé dans leur fin, et leur fin dans leur commencement » : la fin possède un avantage que la tête ne possède pas. Cela ne se trouve pas dans le monde du Tohou, mais seulement dans le monde du Tikoun, car les Séfirot y ont été constituées selon le niveau des partsoufim.

8 והוא עד"מ מכחות הנפש שבגוף שהשכל מלוכש במוח שבראש שהוא המעולה וראש לכל כחות הנפש

C'est, à titre d'analogie, comme les facultés de l'âme dans le corps : l'intellect est investi dans le cerveau, dans la tête, qui est la plus éminente et la principale de toutes les facultés de l'âme.

ואח"כ בידיים מתלבש כח המעשה לכתוב ולצייר ולעשות כל מלאכת אומן שהוא כח פחות בערך לגבי כח השכל שבמוח

Puis, dans les mains, est investi le pouvoir d'agir : écrire, dessiner et accomplir tout travail artisanal ; c'est un pouvoir inférieur, en comparaison du pouvoir de l'intellect dans le cerveau.

ואח"כ ברגליי מתלבש הכח היותר נמוך שבמעשה כח ההילוך לבד וכאשר נעריך הכחות בעצמן זה לזה מצד עצם מהותן

Puis, dans les pieds, est investi le pouvoir d'action le plus bas : le simple pouvoir de marcher. Et lorsque nous comparons les pouvoirs eux-mêmes les uns aux autres, selon leur essence même,

כמו שהם קודם התלבשות באיברים ודאי ימצא שכח השכל הוא מרומם ונעלה לגמרי בכל מכל כל מכח המעשה שבידים ורגלים כו' כי הוא כח מפנימי הנפש ונעלה מעלה מן כח ההלוך שהוא רק מחיצוני הנפש.

tels qu'ils sont avant d'être investis dans les membres, on constatera certainement que le pouvoir de l'intellect est exalté et infiniment supérieur, à tous égards, au pouvoir d'action des mains et des pieds, etc. Car il provient de la dimension intérieure (pnimiyout) de l'âme et est bien au-dessus du pouvoir de marcher, qui provient seulement de la dimension extérieure ('hitsoniyout) de l'âme.

אמנם כשנתלבשו בכלים כח השכל בראש וכח ההילוך ברגלים אזי ימצא מעלה ברגל שאינו בראש

Cependant, lorsqu'ils sont investis dans des réceptacles — le pouvoir de l'intellect dans la tête et le pouvoir de marcher dans les pieds —, le pied possède alors un avantage que la tête n'a pas ;

שהרי הרגלים מעמידים את הראש ומוליכים אותו ממקום למקום ואין נמצא כח זה בראש כלל.

car les pieds soutiennent la tête et la transportent d'un endroit à un autre, et ce pouvoir ne se trouve absolument pas dans la tête.

הרי נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן שיש מעלה בהסוף שאינו בהראש כו'. וזה בא דוקא מצד התלבשות הכח בכלי הרגל דוקא:

Ainsi, « leur commencement est enfoncé dans leur fin, et leur fin dans leur commencement » : la fin possède un avantage que la tête n'a pas, etc. Cela vient précisément de ce que le pouvoir est investi dans le réceptacle du pied.

9 והנמשל יובן ההפרש בין עגולים דתהו ליושר דתקון. דשם בתהו היו זה תחת זה ולא היו בבחי' פרצוף. ע"כ לא הי' נמצא בחי' זו דנעוץ סופן כו'.

Et, dans l'analogie, on comprendra la différence entre les igoulim (cercles) de Tohou et le yosher (ligne droite) de Tikoun. Car là, dans Tohou, ils étaient l'un au-dessous de l'autre et n'avaient pas le niveau d'un partsouf ; c'est pourquoi ce niveau de « leur fin est enchâssée » ne s'y trouvait pas, etc.

אבל בתקון שנתלכשו בכלים רבים בבחי' פרצוף אזי נעשה בחי' זו מצד הכלים שיש ברגל מה שאין בראש כו'.

Mais, dans Tikoun, où ils furent revêtus de nombreux réceptacles au niveau d'un partsof, ce niveau apparut grâce aux réceptacles : le pied possède quelque chose que la tête ne possède pas, etc.

וכדוגמא זו דנעוץ סופן בתחלתן שהוא ענין מבלי אשר ימצא ראש וסוף שיש מעלה בסוף מה שאינו בראש יובן ג"כ במצות

Et, sur le modèle de « leur fin est enchâssée dans leur commencement », c'est-à-dire qu'il n'y a ni tête ni fin, la fin ayant un avantage que la tête ne possède pas, on comprendra également cela au sujet des mitsvot

(שהם ג"כ בחי' תקון כמ"ש זאת התורה אדם) שיש מעלה במצות מעשיות שהם גבוהים בבחי' אי יותר מן התורה (עם היות שהתורה היא בחי' פנימיות והמצות הם בחי' חיצוניות מעשה לבד)

(qui relèvent également du niveau de Tikoun, comme il est écrit : « Ceci est la Torah : un homme (adam) ») : les mitsvot pratiques possèdent un avantage et sont, à un égard, supérieures à la Torah (bien que la Torah soit du domaine de la dimension intérieure (pnimiyout), tandis que les mitsvot relèvent de la dimension extérieure ('hitsoniyout), de la simple action).

שהרי מבטלים מת"ת לצורך הלוויית המת גם מצינו שבשביל הכנסת כלה ביטלו מק"ש כנז' בינוקא דבלק בריחא דלבושייכו כו'

En effet, on interrompt l'étude de la Torah pour accompagner un défunt ; et nous trouvons aussi que, pour conduire une mariée [à la houppa], on a interrompu la récitation du Chema, comme il est rapporté [dans le récit] du Yenouka (l'enfant) de [la paracha de] Balak : « à l'odeur de vos vêtements », etc.

(אף שבק"ש יש יחודי עליונים כו') גם ארז"ל עשה דוחה ל"ת כמו מילה בצרעת. ושעטנז בציצית.

(bien que la récitation du Chema comporte des unifications célestes, etc.). Nos Sages, de mémoire bénie, ont également enseigné qu'un commandement positif l'emporte sur une interdiction, comme la circoncision en présence de tsaraat, et le chaatnez dans les tsitsit.

אשר כ"ז הוא מפני שיש מעלה במעשה שהוא בחי' נה"י בחי' רגלין מה שלמעלה גם מח"ע.

Tout cela tient à l'avantage de l'action, qui relève du niveau de Netzach (victoire), Hod (splendeur) et Yessod (fondement), le niveau des jambes, lequel est supérieur même à la 'Hokhma céleste ('Hokhma Ilai).

ולכן גם הדיוט שבישראל המקיים איזו מצוה מעשיית בלי כוונות וסודות רק מפני שכך צוה הקב"ה יוכל להיות שיהי' זה יקר בעיני השם בבחי' אחת מכמה כוונות והשגות שבצדיקי' כו'.

C'est pourquoi même un homme simple parmi Israël qui accomplit une mitsva pratique sans kavannot (intentions mystiques) ni secrets, uniquement parce que le Saint béni soit-Il l'a ordonné, peut être, à un certain égard, plus précieux aux yeux de D.ieu que les nombreuses kavannot et compréhensions des tsadikim, etc.

כי יש בחי' מעלה יתירה בבחי' תמכין דאורייתא יותר מעיני העדה כנ"ל במשל הרגל לגבי הראש כו'

Car il existe un niveau de supériorité supplémentaire dans le niveau des «soutiens de la Torah» (tamkhin de-oraita), par rapport aux «yeux de l'assemblée», comme [expliqué] plus haut dans l'analogie du pied par rapport à la tête, etc.

(ועד"ז ארז"ל גדול העושה צדקה בסתר יותר ממה רבינו וכמ"ש במ"א) וזהו דוקא מצד עולם התקון ששם נעשה בחי' זו דנעוץ סופן כו' והיינו לפי שבתקון הוא רבוי הכלים ומצד הכלים דוקא

(Et dans le même sens, nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : «Celui qui donne la tsédaka en secret est plus grand que Moché notre maître», comme expliqué ailleurs.) Cela tient précisément au Monde du Tikoun, où s'est réalisé ce niveau de «leur fin est enchâssée», etc. C'est-à-dire que dans le Tikoun, il y a une multitude de réceptacles, et que cela tient précisément aux réceptacles

נמצא בחי' זו כנ"ל משא"כ בתהו היו האורות מרובים והכלים מועטים לא הי' בחי' זו כו' :

que l'on trouve ce niveau, comme [expliqué] plus haut. En revanche, dans le Tohou, les lumières étaient nombreuses et les réceptacles peu nombreux ; ce niveau n'existait pas, etc.

10 והנה כבר נתבאר שנשמת משה הי' משמטה א' ונמשכה לעולם התקון והוא הי' מבחי' חכ' שהוא בחי' ראייה.

Or, il a déjà été expliqué que l'âme de Moché provenait de la première chemitah et avait été attirée dans le Monde du Tikoun ; il relevait du niveau de 'Hokhma (sagesse), qui est le niveau de la vision.

כמ"ש בו וירא ראשית לו. לכך כשראה משה בבחי' רא"י ממש בכל עולם התקון דאצילות שירד ונמשך בו.

Comme il est écrit à son sujet : « Il vit pour lui la première part (réchit). » C'est pourquoi, lorsque Moché vit, par une vision véritable, l'ensemble du Monde du Tikoun d'Atsilout (Émanation), dans lequel il était descendu et avait été attiré,

מה שנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן שזה הי' בעיניו דבר חדש ממש שהרי לא נמצא זה בעולם התהו כו'.

que « leur commencement est enchâssé dans leur fin, et leur fin dans leur commencement », cela lui parut véritablement tout nouveau, car on ne trouve rien de tel dans le Monde du Tohou, etc.,

נתפלא מאד ע"ז ולכן השפיל עצמו נגד הנשמוי דעולם התקון ואמר שלח נא ביד תשלח כו'.

il en fut extrêmement émerveillé. C'est pourquoi il s'humilia devant les âmes du Monde du Tikoun et dit : « Envoie, je Te prie, par la main de celui que Tu enverras », etc.

כי יש בהם מעלה יתירה יותר ממנו מצד הכלים דתקון שנעוץ סופן כו'. משא"כ אצלו ששרשו מתהו.

Car elles possèdent sur lui un avantage supplémentaire, du fait des réceptacles du Tikoun, dans lesquels « leur fin est enchâssée », etc. Il n'en va pas ainsi de lui, dont la racine provient du Tohou.

11 וז"ש כי כבד פה וכבד לשון אנכי ר"ל ששרשו מתהו ששם היו האורות גדולים ולא היו יכולים להתלבש בכלים. וזהו ענין כבד פה שלא הי' יכול להשפיע אור שכלו לתוך כלי הפה.

Et tel est [le sens de] ce qui est écrit : « Car j'ai la bouche lourde et la langue lourde » : cela signifie que sa racine provient de Tohou, où les lumières étaient grandes et ne pouvaient pas être investies dans des réceptacles. C'est là le sens de « la bouche lourde » : il ne pouvait pas faire passer la lumière de son intellect dans le réceptacle de la bouche.

12 וזה הי' בעיניו חסרון גדול ומעלת התקון שהכלים מרובים להכיל האורות נפלאה ויקרה בעיניו ע"כ אמר שלח נא ביד תשלח דהיינו מי שהוא מעולם התקון כי בתקון

Et cela constituait à ses yeux un grand défaut, tandis que l'avantage du Tikoun, dont les réceptacles sont nombreux pour contenir les lumières, était admirable et précieux à ses yeux. C'est pourquoi il dit : « Envoie, je te prie, par la main de celui que tu enverras », c'est-à-dire quelqu'un qui appartient au Monde du Tikoun. Car dans le Tikoun

נמצא מעלה יתירה מצד דבר שנתחדש שם דנעוץ סופן כו' והיינו דוקא מצד הכלים דתקון כנ"ל ואין זאת אצלו

on trouve un avantage supplémentaire, en vertu d'un élément nouvellement créé là-bas, à savoir que « leur fin est enchâssée », etc. ; et cela tient spécifiquement aux réceptacles du Tikoun, comme expliqué plus haut ; or cela lui faisait défaut,

שהרי הוא כבד פה כו'. זה הי' טענת מרע"ה שהשפיל א"ע מאד להיותו עניו מכל האדם כו'.

puisqu'il était « pesant de bouche », etc. Telle était l'argumentation de Moché notre maître, que la paix soit sur lui, qui s'humiliait profondément, étant le plus humble de tous les hommes, etc.

(ובאמת היא מעלה אצלנו מה שהי' כבד פה שהרי סיבה זו הוא מצד רבוי האורות שלכך לא יכלה הכלי להכיל.

(Et en vérité, à nos yeux, le fait qu'il fût pesant de bouche constitue un avantage, car la cause en est l'abondance des lumières, que le réceptacle ne pouvait contenir.

משא"כ בתקון הוא מיעוט האורות ורבוי הכלים. וגם זה אמת אלא שעכ"ז יש מעלה יתירה בתקון מצד הכלים כנ"ל בענין נעוץ סופן כו'):

En revanche, dans le Tikoun, les lumières sont peu nombreuses et les réceptacles nombreux. Cela aussi est vrai ; néanmoins, le Tikoun possède un avantage supplémentaire en vertu de ses réceptacles, comme expliqué plus haut à propos de « leur fin est enchâssée », etc.)

13 והנה השי"ת השיב לו מי שם פה לאדם הלא אנכי הוי"ה. פי' אמת אתה אומר שאתה כבד פה

Or, le Saint béni soit-Il lui répondit : « Qui a donné une bouche à l'homme ? N'est-ce pas Moi, Ha-vaya ? » Autrement dit, ce que tu dis est vrai : tu as la bouche pesante,

שאין לך כלים כאלו הנמצאים בתקון שנעוץ תחלתו בסופן ומצד שרש נשמתך אתה כבד פה שאין השכל יוכל להתלבש בכלי הפה כו'.

car tu ne possèdes pas de tels réceptacles que ceux qui se trouvent dans le Tikoun, où « leur commencement est enchâssé dans leur fin » ; et, en raison de la racine de ton âme, tu as la bouche pesante, car l'intellect ne peut s'investir dans le réceptacle de la bouche, etc.

אך מי שם פה ל(אדם בנ"קוד קמ"ץ רומז על האדם הידוע היינו בחי' אדם דאצי' שעל הכסא שהוא שם מ"ה בגימט' אדם שהוא כללות התקון כנודע וענין כלי הפה הוא הממשיך אור מקיף

Mais « Qui a donné une bouche à l'homme (la-adam) » : (la-adam, vocalisé avec un kamats, fait allusion à l'Adam bien connu, c'est-à-dire au niveau de l'Adam d'Atsilout qui se trouve sur le Trône. Il s'agit du Nom Mah, dont la valeur numérique est égale à adam et qui constitue l'expression générale et collective du Tikoun, comme on le sait. Quant au réceptacle de la bouche, il attire la lumière enveloppante (Or Makif) ;

כמ"ש בפע"ח שע"י הברכה של המצוה נמשך בחי' המקיף וע"י המצוה עצמה נמשך האור פנימי (כי הבל הפה נעשה בחי' או"מ וע' בתניא פ"ה)

comme il est écrit dans Pri Etz Chaim, que la bénédiction récitée sur une mitsva attire le niveau de la lumière enveloppante, tandis que la mitsva elle-même attire la lumière intérieure (Or Pnimi) ; (car le souffle de la bouche devient un niveau de lumière enveloppante ; voir Tanya, chapitre 5).

ולכן בתש"ר נחלקו הספרדים והאשכנזים אם יברכו עלי' ברכה מיוחדת מפני שהמקיף דתש"ר גבוה מאד ע"כ

C'est pourquoi, au sujet des tefillin de la tête, les Séfarades et les Ashkénazes sont en désaccord sur la question de savoir s'il faut réciter une bénédiction particulière sur eux, car la lumière enveloppante des tefillin de la tête est très élevée. Aussi,

מנהג ספרד שלא לברך דס"ל שא"א להמשיך המקיף ההוא כו'. והאשכנזים ס"ל דיכולים להמשיך. עכ"פ למדנו דכלי הפה הוא הממשיך הא"מ כו'.

la coutume séfarade est de ne pas réciter de bénédiction, car selon eux, il est impossible d'attirer cette lumière enveloppante, etc. ; les Ashkénazes, eux, estiment qu'il est possible de l'attirer. Quoi qu'il en soit, nous avons appris que le réceptacle de la bouche est ce qui attire la lumière enveloppante, etc.

14 וז"ש מי שם פה לאדם כלומר מי האציל כלי הפה שהוא כלי שממשיך או"מ מי האצילו לאדם דתקון.

Et telle est [la signification de] ce qui est écrit : « Qui a donné une bouche à l'homme ? » C'est-à-dire : qui a émané le réceptacle de la bouche, réceptacle qui attire la lumière enveloppante ? Qui l'a émané pour l'Adam de Tikoun ?

הלא אנכי הוי"ה בחי' עצמות אא"ס שרש הקו וחוט דאור א"ס ב"ה המקור לכל או"פ ומקיפים כו'.

« N'est-ce pas Moi, Havaya » : le niveau de l'essence même de la Lumière infinie (Or Ein Sof), racine du kav (ligne de lumière) et du fil de la Lumière infinie, béni soit-Il, source de toutes les lumières intérieures et enveloppantes, etc.

15 וא"כ ממני לא יבצר מאומה ואנכי אהיה עם פיך ג"כ פי' אף שמצד שרשך מתהו אין לך כלים כאלו

Et si tel est le cas, rien ne M'est impossible, et « Je serai aussi avec ta bouche ». Cela signifie que, même si, en raison de ta racine dans Tohu, tu ne possèdes pas de tels réceptacles,

אבל אנכי הוי"ה שעשיתי את הכלים דתקון ואת עולם התהו אני יכול להפך הדבר להתערב בחי' תהו ותיקון יחד היינו המעלות דשניהם שיהיו האורות מרובים כמו בתהו כו'.

Moi, Havaya, qui ai fait les réceptacles de Tikkoun et le Monde de Tohu, je peux cependant renverser la situation : mêler ensemble les niveaux de Tohu et de Tikkoun, c'est-à-dire réunir les avantages de l'un et de l'autre, afin que les lumières soient abondantes comme dans Tohu, etc.,

16 וגם בחי' המעלה דתקון שיהיו הכלים מרובים מאד. ואז יהיה נעוץ תחלתן כו' וזהו ואנכי אהיה עם פיהן שהגם ששרשך מתהו עכ"ז יהיו לך כלים דתקון ובפרט כלי הפה שע"י נמשכו האורות מקיפים כו'.

et aussi l'avantage propre à Tikkoun : que les réceptacles soient très nombreux. Alors, «leur commencement est enchâssé», etc. Voilà le sens de «Et Moi, Je serai avec ta bouche» : bien que ta racine soit issue de Tohou, tu auras néanmoins des réceptacles de Tikkoun, et en particulier le réceptacle de la bouche, par lequel les lumières enveloppantes sont attirées vers le bas, etc.

ויהיה א"כ כך שני המעלות. והיינו מפני שכמו שנעוץ תחלתן בסופן כך נעוץ סופן בתחלתן לכך יוכל להיות נמצא מעלת התקון אף בתהו כו' לכך יתחברו יחד כו'.

Ainsi, tu réuniras en toi les deux avantages. Cela tient au fait que, de même que «leur commencement est enchâssé dans leur fin», «leur fin est enchâssée dans leur commencement»; l'avantage de Tikkoun peut donc se trouver même dans Tohou, etc., et ils pourront ainsi être réunis, etc.

(ועמ"ש במ"א ע"פ ארוממך כי דליתני איך דוד שהוא בחי' דבור היה כלול באדה"ר בחי' חכמה כו' והוא כענין כבד פה וגילוי בחינת הדבור בחינת דוד זהו

(Voyez aussi ce qui est écrit ailleurs au sujet du verset «Je T'exalterai, car Tu m'as élevé» : comment David, qui est le niveau de la parole, était inclus dans Adam Harichon, qui est le niveau de 'Hokhma (sagesse), etc. Cela est comparable à la difficulté à parler, «lourd de bouche»; et le dévoilement du niveau de la parole, le niveau de David, c'est...

ענין מי שם פה לאדם הלא אנכי זהו בחינת ארוממך עומק רום כו' ע"ש וכדוגמא זו היא מ"ש במ"א מעלת מצות דרבנן כי הנה רמ"ח מ"ע רמ"ח איברים היינו המשכת אורות בכלים

...la question «Qui a donné une bouche à l'homme? N'est-ce pas Moi?» ; c'est le niveau de «Je T'exalterai», la profondeur de la hauteur, etc. Voyez là-bas. De même, ce qui est écrit ailleurs au sujet de l'avantage des mitsvot rabbiniques : les 248 commandements positifs (mitsvot assé) correspondent aux 248 membres, c'est-à-dire à l'attraction des lumières dans les réceptacles ;

משא"כ שס"ה ל"ת שס"ה גידים הם בחינת אורות שלמעלה מהתלבשות בכלים ואיברים לכן אין בל"ת קום ועשה והיינו כענין אורות דתהו שלמעלה מאורות דתקון לכן אי אפשר לכלים להכילם

tandis que les 365 interdictions (lo taassé), correspondant aux 365 tendons, sont le niveau des lumières qui se situent au-dessus de leur intégration dans des réceptacles et des membres; c'est pourquoi les interdictions ne comportent pas d'action positive (koum va'assé). Cela est comparable aux lumières de Tohou, qui se situent au-dessus des lumières de Tikkoun; les réceptacles ne peuvent donc pas les contenir.

אבל במצות דרבנן שהם ג"כ מבחי' זו דל"ת ומ"מ מתלבשים בקום ועשה בכלים לפי שבינה יתירה כו' וכך נאמר למשה אנכי אהיה עם פיך שגם אורות שמבחי' תהו יתלבשו בכלים דתקון כנ"ל. וע' לקמן ע"פ זה שמי):

Mais dans les mitsvot rabbiniques, qui proviennent elles aussi de ce niveau des interdictions, [les lumières] sont néanmoins intégrées dans des réceptacles au moyen d'actes positifs, grâce à une compréhension supplémentaire (bina yetera), etc. Ainsi fut-il dit à Moché: «Je serai avec ta bouche»: même les lumières relevant de Tohou seraient intégrées dans les réceptacles de Tikkoun, comme expliqué plus haut. Voyez aussi plus loin, à propos du verset «Ceci est Mon Nom».)

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/shemos/3/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak